רשות הטבע והגנים
מחוז דרום

06/01/2026

גבולות הזיכיון – התייחסות רט״ג לשינויי גבולות נדרשים

רט״ג מברכת על עדכון גבולות הזיכיון בהתייחס לסוגיות מרכזיות שהועלו במסגרת הליך ההיערכות לעדכון חוק הזיכיון ובכלל זה מהטעמים הסביבתיים ובהתייחס לשטחים בעלי רגישות וערכיות אקולוגית, סביבתית ונופית.

בתוך כך, נבקש להצביע על מספר תיקונים נוספים שיש חשיבות להטמעתם במסגרת גבולות הזיכיון – התוספת החמישית. התיקונים הנדרשים מתבססים על העקרונות הבאים:

1. צמצום שטחים בהם מצויים שטחים פתוחים בעלי ערכי טבע ייחודיים ובעלי ערכיות גבוהה ובכלל זה בתי גידול ו/או ערכים נופיים ייחודיים המצויים בין היתר בשמורות טבע וגנים מאושרים לפי חוק.
2. צמצום שטחים בהתייחס לתוואי הקרקע והמאפיינים הטבעיים ובכלל זה ערוצי נחלים, פשטי הצפה וכו׳.
3. צמצום שטחים לפי תכניות מפורטות שייעודם הינו עבור שטחים פתוחים ו/או לא מתוכננת/מאפשרת בניה.
4. הוראות תמ״א 1 לעניין תכליות מותרות בשמורות טבע.
5. תשתיות ומתקנים שאינם נדרשים במישרין לפי חוק הזיכיון

בהתאם לכך, להלן מפורטים התיקונים/דיוקים הנדרשים בקביעת גבולות הזיכיון (סדר ההתייחסות לפי תאי שטח מדרום לצפון- ראו מפה מס׳ 1). תחום הזיכיון המוצע בהתאם להתייחסות רט״ג מוצג במפה מס׳ 2.

1. <u>שמורת טבע מלחת סדום וגן לאומי עין ערוס</u> – מלחת סדום מהווה שריד אחרון בישראל לבית גידול ייחודי ויוצא דופן של מלחה גדולה עם מי תהום גבוהים בזרימה מתמדת מהמעיינות לים המלח. לאורך הבקע הסורי אפריקאי ישנן מלחות נוספות, שרובן המוחלט נפגע קשות. אבל גם בעבר מלחת סדום הייתה בעלת ייחוד גיאומורפולוגי ואקולוגי. מלחת סדום משמשת כבית גידול חשוב בישראל למיני צומח ובעלי חיים נדירים. זוהי מערכת טבעית נדירה וייחודית בקנה מידה ארצי ואזורי, ולכן ישנה חשיבות גדולה בשימורה. כיכר סדום היא אתר הקינון העיקרי שלאוכלוסיית התחמס הנובי בישראל. התכנית תאפשר קליטת מבקרים ומשענת לתיירות המתפתחת באזור. כמו כן, היא תאפשר לתושבי האזור ליהנות מטבע מיוחד שכיום כמעט ואינו מונגש לציבור ותכלול בין היתר נקודות מוצלות ונקודות שכשוך תוך חשיפת ערכי הטבע והנוף למבקרים בה. שמורת הטבע נכללת במסגרת תכנית מתאר מקומית מאושרת לישובי כיכר סדום-תכנית מס׳ 67/100/02/10. התכנית מעגנת את הזכויות הנדרשות כפי שהתבקשו לצרכי פעילות המפעלים ובכלל זה מאפשרת הקמת המתקנים להגנה על הבריכות הדרומיות ותחזוקתם לאורך זמן. גן לאומי עין ערוס – הגן הלאומי המעוגן במסגרת התכנית 67/100/02/10 כולל את מטע התמרים מראשית ההתיישבות בערבה, מקורם של התמרים בחוטרים שהובררחו מעיראק בידי בן-ציון ישראלי ואברהם אבידוב. התכנית מאפשרת המשך העיבוד החקלאי. בהתאם לכל האמור לעיל ונוכח העובדה כי כל הפעולות החיוניות הנדרשות לצרכי פעילות הפקת המלח כמו גם כוללת הנחיות לעניין תיאום בנושא פעילות והנגשת המבקרים בתחום השמורה, אנו סבורים כי אין כל

פארק תעשייה עומר, רח' עומרים 15, בניין "נקסט", קומה 1, טל' 08-6280404 www.parks.org.il / rutina@npa.org.il

הצדקה להכליל את שטחי שמורת הטבע והגן הלאומי בתחומי הזיכיון. **התייחסות רט"ג יש לגרוע משטח הזיכיון (פוליגון מס' 1).**

1. הרחבת א.ת. מפעלי ים המלח ממערב לכביש 90 – יש לדייק את גבולות שטחי הזיכיון ממערב לאזור התעשיה של מפעלי ים המלח בהתייחס למאפייני השטח ובכלל זה ערוצי הנחלים: אשלים ואדמון, מפגש הנחלים, שטחים טבעיים וייחודים המייצגים בית גידול ערכי המתקיים לאורך בקע הערבה בלבד ונמצא בתת ייצוג (ללא הגנה מספקת) בישראל– מלחת אדמון. ראו הרחבה בסקר מכון דש"א. בנוסף, הדיוק הינו ברובו על בסיס יעודי הקרקע המפורטים בתכנית מאושרת מס' 656-0883215 לצרכי פיתוח תעשיתי. **התייחסות רט"ג – יש לצמצם ולדייק את גבול הזיכיון (פוליגונים 3-2).**

2. מסוע האשלג – תשתית זו החוצה לאורך מספר ק"מ בתחום שמורת טבע מוכרזת מדבר יהודה – שטח רגיש ושמור. תשתית זו אינה מחויבת להיכלל בתחום הזיכיון מהטעמים הבאים: ראשית, התוואי נכלל בתחום שמורת טבע ואין כל הצדקה לאפשר הארכת הזיכיון למקטע המסוע, נוכח העובדה כי לפי הוראות תמ"א 1, כמו גם לפי תכניות מפורטות ומקומיות לשמורת טבע אין מניעה להעביר תשתיות בתחומן. כמו כן, רצועת התשתית כוללת שטח נרחב מן הצורך בפועל הכולל כיום את תוואי המסוע ודרך עפר מלווה. **התייחסות רט"ג: יש לגרוע מתחום הזיכיון (פוליגון 4).**

3. מחצבת חימר – השטח נכלל בתחום תכנית מאושרת המסדירה את פעילות הכריה והשיקום, כמו כן חלק מהתכנית כל פעילות לשיקום והנגשה לציבור במסגרת פארק אופניים. שלב א' של הפארק כבר בוצע. בהתאם לכך, אין כל הצדקה להכללת השטחים במרחב מחצבת חימר בתחום הזיכיון. **התייחסות רט"ג - יש לגרוע פוליגון 5).**

4. מיצרי לינצ' – מרחב ערכי וייחודי מבחינת נופית וגיאומורפולוגית. ראו סקר מכון דש"א המרחיב בנושא. כמו כן, יש להכליל בתחום הזיכיון רק את תחום התשתיות הנדרשות במישרין לפעילות הפקת המלחים ממימי ים המלח ופיזור המלחים במסגרת קציר המלח: תעלת ההזנה, תוואי מסוע קציר המלח, ודרך החקר. **התייחסות רט"ג – יש לצמצם את שטח הזיכיון בתחום מיצרי לינץ' למעט רצועות התשתיות הנדרשות במישרין לפעילות ההפקה ממימי ים המלח ופיזור המלח במסגרת קציר המלח (פוליגונים 7-6).** ככל שידרש, יש להגדיר שטחים אלו במעמד מיוחד בזיכיון ובאופן שיובהר בצורה חד משמעית שאין לאפשר פיתוח ו/או פגיעה לטובת שימושים נוספים בקרקע.

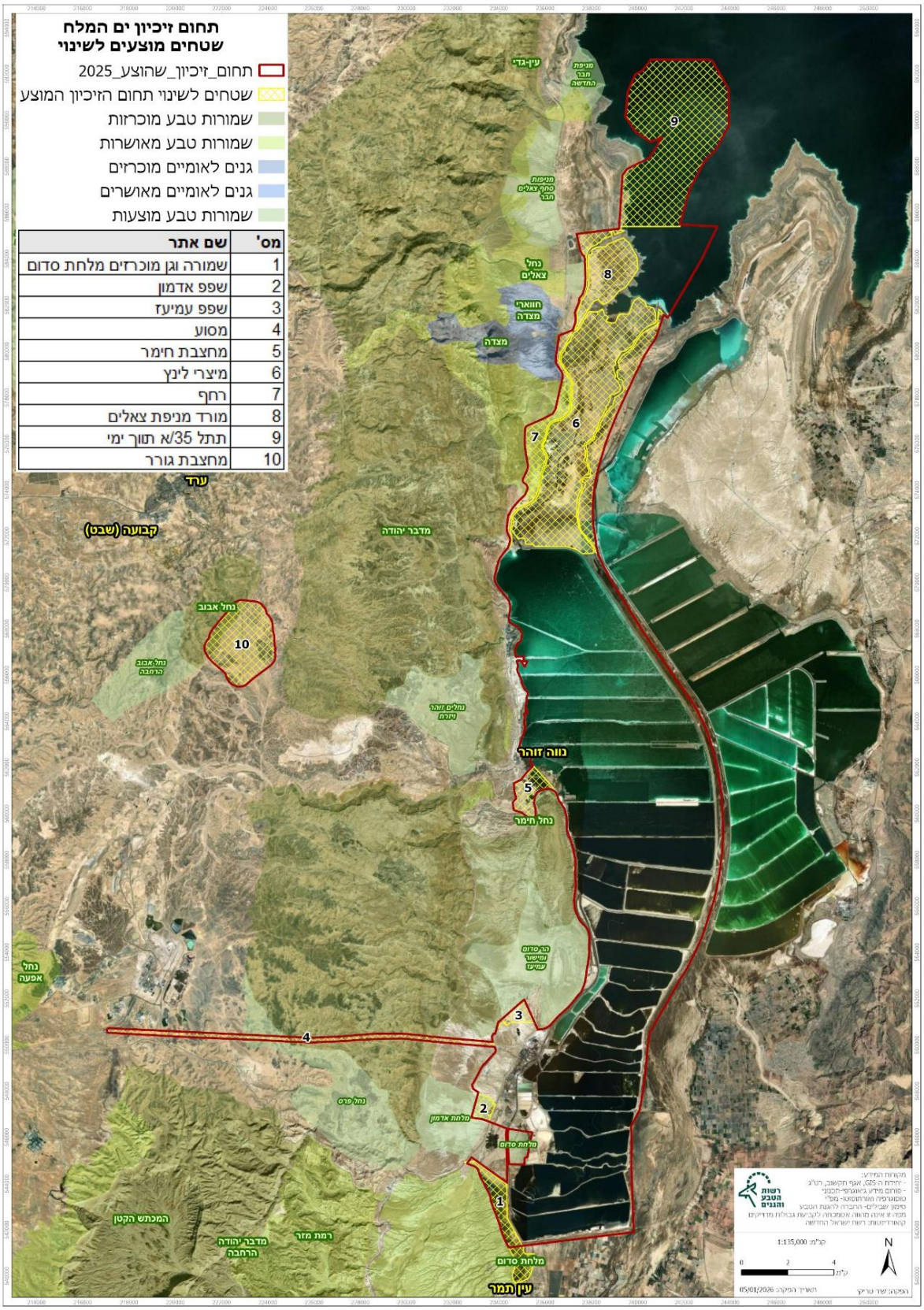
5. מניפת נחל צאלים – שטח בעל ייחוד מבחינת נופית, המשך רציף של מניפת נחל צאלים שהוגדרה כבעלת ערכיות אקולוגית גבוהה בתכנון המתעלים הקיימים בממשק עם תעלת ההזנה מ p9. **התייחסות רט"ג – יש לגרוע (פוליגון 8).**

6. אגן ים המלח הצפוני – זיכיון ים המלח נקבע עבור הפקת ממימי ים המלח. האגן הצפוני הינו שריד לים המלח הטבעי שהינו אתר בעל חשיבות עולמית ובעלי ערכיות נופית ומורשת. יש להגביל את גבול הזיכיון למינימום ההכרחי בתחום המרחב הימי. על כן, **התייחסות רט"ג - יש לצמצם את שטח הזיכיון למרחב הסמוך לתשתיות המרכזיות- תחנת השאיבה p9 (פוליגון 9).**

7. מחצבת גורר – שטח המיועד לאתר לכריה וחציבה מאושר במסגרת תכניות מאושרות: תמ"א 15/1, תמ"מ 14/4 ובחלקו בתחום תכנית מתאר מקומית למועצה אזורית תמר. בהתאם למטרת חוק הזיכיון, אינו מצדיק שיכלל בתחום הזיכיון. אינו נדרש במישרין להפקת המלח. **התייחסות רט"ג – יש לגרוע (פוליגון 10).**

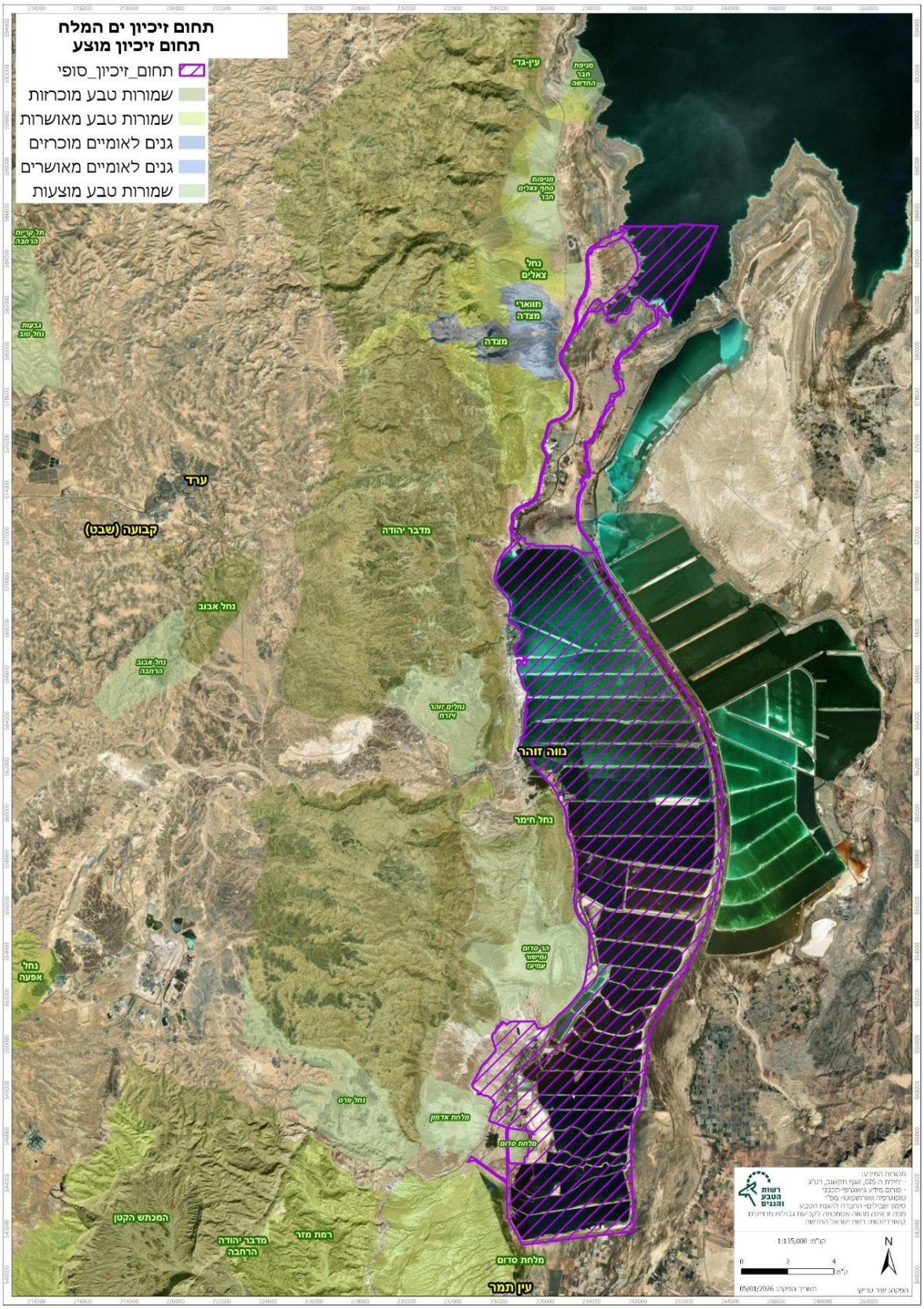
פארק תעשייה עומר, רח' עומרים 15, בניין "נקסט", קומה 1, טל' 08-6280404 www.parks.org.il / rutina@npa.org.il

מפה מס׳ 1: <u>שטחים מוצעים לשינוי בתחום זיכיון ים המלח המעודכן בהתאם להתייחסות רט״ג</u>

פארק תעשייה עומר, רח' עומרים 15, בניין "נקסט", קומה 1, טל' 08-6280404 www.parks.org.il / rutina@npa.org.il

מפה מס׳ 2: <u>תחום זיכיון מוצע – התייחסות רט״ג</u>

rutina@npa.org.il / www.parks.org.il פארק תעשייה עומר, רח' עומרים 15, בניין "נקסט", קומה 1, טל' 08-6280404